

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 68
van **GWENNY DE VROE**
datum: 12 november 2018

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Rioleringsprojecten - Doelstellingen en budget

De Europese kaderrichtlijn Water legt aan Vlaanderen de doelstelling op om tegen 2027 een goede kwaliteit van grondwater te verkrijgen. Tegen dan moeten we ook een rioleringsgraad bereiken van 97% en er moet daarvoor zwaar geïnvesteerd worden in rioleringen. De oorspronkelijke streefdatum om het rioleringsnetwerk in orde te krijgen, was 2015, maar Vlaanderen heeft uitstel gekregen van Europa.

Als Vlaanderen zijn rioolsysteem tegen 2027 in orde wil brengen, is daarvoor minstens 2,7 miljard euro extra nodig boven de voorziene budgetten, aldus een nieuw rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). In het rapport bekijkt de VMM ook een aantal denkpistes die de financiële haalbaarheid van de toekomstige uitbreidingen van het rioleringsstelsel mogelijk kunnen verbeteren.

De VMM bevraagt jaarlijks de rioolbeheerders. Naar aanleiding van het rapport 'Kosten voor riolering. Rapportering 2015' werd in het Vlaams Parlement een actualiteitsdebat gehouden. De middelen die via de saneringsbijdrage worden geïnd, werden slechts ten dele in het rioolbeheer geïnvesteerd, aldus het rapport. Er bleken boekhoudkundige reserves te worden aangelegd bij de rioolbeheerders. De minister beloofde destijds om samen met de rioolbeheerders rond de tafel te zitten om dat op te lossen. Als men zag dat niet werkte, dan zou de minister dit in een uitvoeringsbesluit afdwingbaar maken. Bedragen die geïnd worden voor riolering moeten dan ook worden aangewend voor riolering.

Daarnaast werd er gesteld, aldus het antwoord van de minister op schriftelijke vraag nr. 83 van 24 oktober 2017, dat er concrete afspraken werden gemaakt met de rioolbeheerders om de jaarlijkse rapportering over de gemeentelijke sanering uit te breiden. Dit werd dan ook gevraagd in onze motie tot besluit van het actualiteitsdebat. Daardoor zouden we naast de kostendekking ook een duidelijk zicht op de cashflow van de rioolbeheerders krijgen. Zo zouden ze op hun beurt moeten kunnen aantonen dat ze alle beschikbare middelen correct aanwenden of zo niet, hoeveel middelen nog beschikbaar zijn en waarvoor deze zullen worden aangewend.

1. Hoe staat de minister tegenover het nieuwe rapport van de VMM? Zal zij werk maken van een financieel actieplan?
2. Hoe staat de minister tegenover de opmerking dat het huidige decretaal vastgelegde maximumtarief een beperking vormt om adequaat in te spelen op de verschillende investeringsnoden en financiële draagkracht van elke gemeente? Kan een vorm van

tariefregulering, die rekening houdt met de verschillende financiële noden en ambities van de rioolbeheerders en de zesjaarlijkse programma's die ze per beleidscyclus opstellen, hieraan volgens de minister tegemoet komen?

3. Hoe staat de minister tegenover de mogelijke deeloplossing waarbij bij uitkering van gewestsubsidies rekening wordt gehouden met de financieringsnood van de rioolbeheerder?
4. Hoe staat de minister tegenover het idee waarbij de rioolbeheerders en gemeenten op een meer solidaire basis samenwerken teneinde de beschikbare middelen aan de rioleringsprojecten met de hoogste prioriteit eerst te besteden?
5. Hoe staat de minister tegenover, in bepaalde gevallen, alternatieve manieren van rioolonderhoud, bv. 'religning' (kousmethode)?
6. Hoe zal de minister ervoor zorgen dat de doorlooptijd van projecten wordt teruggedrongen? Op welke manier kan het geld sneller worden besteed en het investeringsritme worden versneld?
7. Wat is de huidige rioleringsgraad in Vlaanderen? Begin 2018 bedroeg die aldus gegevens van de VMM ca. 86%.
8. Op welke manier zorgt de minister ervoor dat al de middelen die geïnd worden via de saneringsbijdragen gebruikt worden om de rioleringsdoelstellingen te realiseren?
9. Hoe staat de minister tegenover het versturen van een geüpdatete versie van de omzendbrief uit 2013?
10. Zal de minister werk maken van een uitvoeringsbesluit om het correct gebruik van de saneringsbijdragen te kunnen afdwingen?
11. Welke maatregelen heeft de minister genomen om de bestaande rapporteringen door de rioolbeheerders gestroomlijnd te laten gebeuren, zodat onderling vergelijken mogelijk is?
12. Hoe evalueert de minister de 'rondetafel' met de rioolbeheerders? Wanneer heeft deze plaatsgevonden? Hoeveel vergaderingen hebben er sinds het actualiteitsdebat op 15 maart 2017 plaatsgevonden?
13. Heeft de minister inmiddels zicht gekregen op de indirecte kosten bij de rioleringsprojecten? Zo ja, op welke manier kunnen deze beperkt worden?
14. Wat zijn de voornaamste redenen van de vertragende factoren inzake de uitvoering van de projecten? Op welke manier wil de minister deze versnellen?

ANTWOORD

op vraag nr. 68 van 12 november 2018

van **GWENNY DE VROE**

1. Ik verwelkom het onderzoeksrapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). De VMM ontwikkelde het financieringsmodel en actualiseerde eerdere cijfers. Ze geeft hiermee op Vlaams niveau een inzicht over wat nodig is om de zoneringsplannen volledig uit te voeren. Tevens laat dit toe om uitgaande van de beschikbare middelen na te gaan welk ambitieniveau gerealiseerd kan worden tegen een bepaalde termijn. Iedere gemeente zal binnenkort opnieuw een individuele fiche ontvangen. De gemeenten en rioolbeheerders kunnen hiermee aan de slag en kunnen, aangevuld met de eigen ervaring en inzichten, een duurzaam financieel actieplan opstellen dan wel het bestaande bijsturen.
2. Het maximumtarief zorgt inderdaad voor een beperking van de financiële ruimte die de rioolbeheerders hebben en bepaalt mee de betaalbaarheid van de waterfactuur. Dit maximum houdt de waterfactuur betaalbaar terwijl er via de saneringsbijdrage sinds 2005 ook een aanzienlijke hoeveelheid aan middelen bijkomend aangewend kan worden voor de uitbreiding van het rioleringsstelsel en het onderhoud ervan. Ook benadruk ik nog eens dat er nog nooit tijdens een legislatuur zoveel geld van de Vlaamse overheid naar rioleringen gegaan is.
Het onderzoek van de VMM leert ons dat er miljarden nodig zijn om alles te doen. Zoals ik al tijdens de bespreking in de commissie Leefmilieu op 27 november 2018 aangaf, kunnen we deze miljarden niet ineens doorrekenen in de waterfactuur en is er niet alleen voor rioleringen veel geld nodig. We moeten daarom doordachte keuzes maken. Tussen de gemeenten kunnen er grote verschillen zitten, zowel door de beschikbare inkomsten, maar ook door de uitdaging in de verdere uitbouw van het stelsel die per gemeente verschillend is. Een vorm van tariefregulering kan toelaten om hieraan tegemoet te komen. Dit moet evenwel ook in verhouding tot het meer gericht toekennen van subsidies gezien worden.
3. Voor het realiseren van de goede toestand van het oppervlaktewater is de verdere afbouw van het aantal niet gesaneerde lozingspunten nodig. Het uitvoeren van gemeentelijke rioleringsprojecten met een belangrijke impact op de waterkwaliteit is hierin een belangrijk gegeven. Via het CIW-overlegplatform over de financiering van het waterbeleid zullen daartoe aanbevelingen worden geformuleerd. Dit alles moet bijdragen aan een versnelde uitvoering en optimale afstemming met nog geplande bovengemeentelijke investeringen. Indien de financiering van de rioolbeheerder echter ontoereikend is om deze te realiseren, is het gericht toewijzen van de gewestsubsidies een mogelijke piste om deze projecten te deblokkeren. Dit moet echter steeds passen binnen een globaal kader waar de rioolbeheerder zijn huidige en toekomstige verantwoordelijkheden en plichten draagt.
4. Solidarisering van lokaal opgehaalde middelen moet goed overdacht worden. Het laat inderdaad toe om projecten met de hoogste ecologische prioriteit voor te nemen ongeacht het grondgebied waar deze zich bevinden. Een aantal financiële knelpunten kan hiermee opgelost worden. Anderzijds is het ook belangrijk om voor burgers en bedrijven het evenwicht tussen de lokale bijdrage en de locatie waar de middelen aangewend worden, te bewaken.

5. Elke techniek of technologie die kostenverlagend werkt en op lange termijn geen nadelige gevolgen heeft, is een positieve evolutie. Relining lijkt op dit vlak veelbelovend. Het is evenwel aan de rioolbeheerders om de juiste techniek te kiezen om zodoende een duurzaam en kosteneffectief rioolbeheer mogelijk te maken.
6. Het subsidiebesluit voor gemeentelijke rioleringen werd onder andere met dat oogpunt aangepast. Via Rio-leren, het leerplatform van de VMM, en in samenwerking met de VVSG werd onderzoek verricht naar de vertragende factoren zodat samen gewerkt kan worden aan oplossingen voor vertragende factoren. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat het om een veelheid van factoren gaat en niet zozeer enkele bepalende.
7. De databank van de VMM geeft nu een rioleringsgraad van 87% aan.
8. De omzendbrief over de aanwending van de saneringsbijdrage specificeert dat de saneringsbijdrage alleen mag gebruikt worden voor uitgaven in het kader van de gemeentelijke saneringsopdracht. In de omzendbrief wordt opgelijst welke uitgaven daaronder vallen. De VMM als Economisch toezichthouder is bevoegd voor het toezicht hierop. De VMM volgt de financiële stromen binnen het gemeentelijke rioolbeheer op. De resultaten van dit toezicht zijn terug te vinden in de jaarlijkse rapporten en zijn terug te vinden op de website van de VMM.
9. Ik heb geen aanwijzingen dat een aanpassing van de omzendbrief nodig is.
10. Ik heb geen aanwijzingen dat de saneringsbijdragen vandaag niet correct gebruikt worden. Het boekhoudkundig resultaat wordt nu overgedragen naar het volgende boekjaar (72%) of naar de reserves (28%) en blijft beschikbaar voor het rioolbeheer.
11. Het ministerieel besluit van 20 februari 2018 zorgt voor verdere verruiming en stroomlijning van de rapportering. Nu wordt ook het kasstroomoverzicht gerapporteerd. De rapportering wordt uitgebreid met een prognose van de financiële cijfers voor de komende 6 jaar.
12. Er is met de rioolbeheerders overlegd bij de voorbereiding van het ministerieel besluit van 20 februari 2018. De samenwerking verliep heel constructief en reeds voor de datum van publicatie werden al prognoses en kasstromen aan de VMM overgemaakt.
13. In de studie van Lode Vereeck in opdracht van Vlario worden uitspraken gedaan over de indirecte kosten. Ik kan de studie van Lode Vereeck op dat punt echter niet onderschrijven en ben niet akkoord met de conclusie dat er overdadige overhead zou zijn binnen het gemeentelijke rioolbeheer. Ik heb geen aanwijzingen dat dit het geval zou zijn.
14. Ik verwijs naar het antwoord op vraag 6.